

บทที่ 1

บทนำ

1.1 สภาพปัญหาและความเป็นมาของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ประเทศไทยได้พัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมอย่างเป็นทางการ เริ่มจากปี 2501 เป็นต้นมา ซึ่งก็เป็นผลให้อุตสาหกรรมของประเทศขยายตัวเติบโตขึ้นอย่างกว้างขวาง แต่เนื่องจากนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมในระยะแรก ๆ มุ่งผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าและต่อมาได้มุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรมการส่งออกด้วย ซึ่งอุตสาหกรรมทั้งสองลักษณะนี้ต้องอาศัยทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม โดยมีการคมนาคมสะดวก อยู่ใกล้ตลาดและมีสาธารณูปโภคที่อำนวยความสะดวกอย่างพร้อมมูล โดยเฉพาะต้องอยู่ใกล้เมืองท่า เพราะอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อส่งออกก็ต้องอาศัยท่าเรือเพื่อการส่งออก ทำให้อุตสาหกรรมที่ได้จัดตั้งขึ้นส่วนใหญ่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครสร้างความแออัดขึ้นในเมืองหลวง ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เกิดอุบัติเหตุขึ้นบ่อยครั้ง มีการอพยพของชาวชนบทเข้ามาในกรุงเทพฯ เพื่อหางานทำ ทำให้เกิดแหล่งเสื่อมโทรมรวมทั้งเกิดปัญหาการจราจรติดขัดด้วย ในขณะที่เดียวกันก็ได้มีการกระจายความเจริญไปสู่ส่วนภูมิภาค ประชาชนในชนบทต้องมีชีวิตอยู่อย่างแร้นแค้น มีรายได้ต่ำ ชีวิตขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตรซึ่งไม่แน่นอน ขาดการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง จนต้องมีการอพยพแรงงานอยู่เสมอ ๆ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้จำเป็นต้องมีการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมในส่วนภูมิภาคให้มากยิ่งขึ้นอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการแก้ไขและผ่อนคลายนโยบายที่เป็นอยู่ รัฐบาลจึงได้วางมาตรการในหลายด้านเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว รวมทั้งการใช้ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 339 เพื่อจัดตั้งการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยขึ้นมา เพราะคณะปฏิวัติได้พิจารณาเห็นว่า การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมในปัจจุบันมีปัญหาสำคัญอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม การปล่อยให้เอกชนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในที่ต่าง ๆ โดยเสรี ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่กระจัดกระจายไม่รวมกันเป็นแหล่งที่แน่นอน ก่อให้เกิดปัญหาทั้งทางด้านผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเองและทางด้านประชาชน ซึ่งทางด้านผู้ประกอบการนั้น

ต้องลงทุนแสวงหาที่ดินในการจัดตั้งโรงงานในราคาถูก ทำให้เป็นอุปสรรคแก่การชักจูงให้
ผู้ลงทุน มาลงทุนในกิจการอุตสาหกรรม เพราะทำให้มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนขั้นต้นอยู่ใน
ระดับสูง ส่วนทางด้านประชาชนนั้น จะเห็นได้ว่ากิจการอุตสาหกรรมบางประเภทได้ไปตั้ง
แทรกซ้อนอยู่ในย่านที่มีประชาชนอยู่อาศัยอย่างหนาแน่น อุตสาหกรรมประเภทดังกล่าวนี้มีน้ำเสีย
ต้องระบายทิ้ง และประเภทที่มีกลิ่นซึ่งอันตรายต่อสุขภาพและอนามัยของประชาชน ทำให้เกิด
ความเดือดร้อนและก่อให้เกิดความรำคาญแก่ประชาชนที่ตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ใกล้โรงงานนั้น
ด้วยเหตุผลดังกล่าว การที่มีนิคมอุตสาหกรรมขึ้นมาก็เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดย
รัฐบาลได้มีการกำหนดนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยมุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรมในส่วน
ภูมิภาคขึ้นเป็นครั้งแรก ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 -
2519) เพราะถือว่าการลงทุนในภูมิภาคเป็นการนำไปสู่การเพิ่มรายได้ การขยายการจ้างงาน
ทำของประชาชน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจใน
ภูมิภาคนี้และประเทศโดยรวม ทั้งยังก่อให้เกิดการระดมทุนในท้องถิ่น มีการถ่ายทอด
เทคโนโลยีไปสู่กิจการในส่วนภูมิภาค โดยส่งเสริมให้กิจการด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม
มีส่วนร่วม เกื้อหนุนซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็จะลดความแออัดและปัญหาต่าง ๆ ที่
เกิดขึ้นในส่วนกลาง คือ กรุงเทพมหานคร ได้

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร การนิคมอุตสาหกรรม
แห่งประเทศไทย จึงได้จัดตั้งขึ้นมาตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 339 ลงวันที่ 13 ธันวาคม
2515 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ¹

1. จัดให้ได้มาซึ่งที่ดินที่เหมาะสมเพื่อจัดตั้งเป็นนิคมอุตสาหกรรม
2. ปรับปรุงที่ดินที่ได้มาเพื่อบริการ ตลอดจนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการ
ดำเนินงาน รวมทั้งสาธารณูปโภคต่าง ๆ ให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรม

¹ มนูญ เทพพิทักษ์ศักดิ์, "การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย", วารสารการนิคม
อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2524), หน้า 29.

3. ให้เช่า ให้เช่าซื้อและขายอสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ในนิคมอุตสาหกรรม
4. การดำเนินธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องหรือเป็นประโยชน์แก่การนิคมอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย
5. ร่วมทุนกับเอกชนในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม
6. ส่งเสริมและควบคุมนิคมอุตสาหกรรมของ เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐ

เพื่อสนอง วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ดังที่กล่าวมาแล้วนี้ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยจึงได้วางโครงการเพื่อดำเนินการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ทั้งในบริเวณส่วนกลางและในส่วนภูมิภาคต่าง ๆ โดยได้วางแผนระยะยาวในการพัฒนานิคมอุตสาหกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติในหลักการขยายโครงการพัฒนานิคมอุตสาหกรรม ปี 2520-2524 โดยโครงการ 5 ปี ดังกล่าวนี้จะดำเนินการใน โครงการนิคมอุตสาหกรรมและเขตส่งออกภาคระบัง, โครงการนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (แหลมฉบัง), ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ขอนแก่น, โคราช), ภาคใต้ (สงขลา), ภาคเหนือ (เชียงใหม่, ลำพูน, ลำปาง) และโครงการนิคมอุตสาหกรรมสมุทรสาคร ซึ่งจากโครงการต่าง ๆ ทั้ง 6 โครงการนี้ โครงการนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ (เชียงใหม่, ลำพูน, ลำปาง) มีแนวโน้มที่จะดำเนินการก่อนโครงการอื่น เนื่องจากพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่มีแนวโน้มในการพัฒนาค่อนข้างสูง และในอนาคตจะเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ เนื่องจากมีลักษณะความสำคัญคือ เป็นศูนย์กลางของนักธุรกิจการค้า การธนาคาร การอุตสาหกรรม การบริหาร การคมนาคม และเป็นศูนย์รวมของแหล่งวัตถุดิบทางอุตสาหกรรม เช่น ข้าว ถั่วชนิดต่าง ๆ ผลไม้ต่าง ๆ ไบโกลูบ ฝ้าย ละหุ่ง และอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นสินค้าเกษตร สามารถป้อนโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังมีแร่ธาตุและของป่าอีกเป็นจำนวนมาก ถ้าเอามาแปรรูปแล้วขายเป็นสินค้าสำเร็จรูปจะได้ผลกำไรมาก และตามนโยบายที่จะกระจายอุตสาหกรรมออกไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ โดยการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นมา นี้ ก็เพื่อเป็นการกระจายภาวะของเศรษฐกิจออกไปสู่ชนบท ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ มีงานทำ และมีรายได้สูงขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อทราบถึงสภาพในปัจจุบันของจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง ทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมที่จะเกื้อหนุนให้เกิดนิคมอุตสาหกรรม

1.2.2 เพื่อทราบถึงแนวโน้มการเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรมในพื้นที่ทำการการศึกษา

1.2.3 เพื่อกำหนดประเภทอุตสาหกรรมที่ควรให้การส่งเสริมจัดตั้งในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

1.2.4 เพื่อเสนอแนะขนาดพื้นที่และที่ตั้งที่เหมาะสมของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาเพื่อวางแผนจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ (เชียงใหม่, ลำพูน, ลำปาง) จะทำการศึกษาในบริเวณพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และลำปางก่อน เนื่องจากพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัดนี้เป็นเขตอิทธิพลโดยตรง (Immediate Zone of influence) โดยจะทำการศึกษาลักษณะทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อหาผลสรุปบริเวณพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนา เพื่อการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในระดับมหภาค (Macro) ก่อนแล้วจึงทำการศึกษาโดยละเอียดทางด้านกายภาพในบริเวณเขตส่งเสริมการลงทุน ซึ่งมีขอบเขตครอบคลุมอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ กับอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยมีพื้นที่ต่อเนื่องกันทั้งหมดประมาณ 1,396 ตารางกิโลเมตร เพื่อหาพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับกำหนดเป็นที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ในระดับจุลภาค (Micro) ต่อไป

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

นอกจากเป็นวิทยานิพนธ์ ประกอบการศึกษาตามหลักสูตรแล้ว การศึกษานี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1.4.1 ทำให้ทราบถึงลักษณะทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณที่จะเลือกเป็นที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

1.4.2 ทำให้ทราบถึงพื้นที่ที่เหมาะสมในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

1.4.3 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนิคมอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทยและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่จะมาลงทุนในประเทศไทย ทั้งในนิคมอุตสาหกรรมและนอกนิคมอุตสาหกรรม

1.4.4 เป็นการสนับสนุนให้รัฐบาลและเอกชนได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดให้มีนิคมอุตสาหกรรมในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม การลงทุน การวางผังเมือง และการค้าระหว่างประเทศ

1.5 วิธีการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการศึกษา

1.5.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เอกชน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

1.5.2 เก็บรวบรวมข้อมูล จากรายงานการวิจัยที่มีผู้ค้นคว้าวิจัยไว้ก่อน

1.5.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจ ออกแบบสอบถาม